

STRESZCZENIE

Celem rozprawy doktorskiej jest rekonstrukcja oraz teoretyczna interpretacja emergentnych form przedsiębiorczego strategizowania praktykowanych przez browary rzemieślnicze w Polsce i na Ukrainie, rozumianych jako praktyki sytuacyjne, relacyjne i dynamicznie negocjowane w toku codziennej działalności organizacyjnej. Strategia ujmowana jest w pracy nie jako sformalizowany plan działania, lecz jako proces wyłaniający się z interakcji, decyzji i adaptacji podejmowanych w warunkach ograniczonych zasobów, niepewności rynkowej oraz zróżnicowanych uwarunkowań instytucjonalnych i społeczno-kulturowych.

Rozprawa osadzona jest w nurcie badań nad strategią jako praktyką (strategy-as-practice), przedsiębiorczością zakorzenioną oraz podejściem efektualnym, przyjmując perspektywę procesualną i konstruktywistyczną. Problem badawczy koncentruje się na identyfikacji mechanizmów, poprzez które właściciele mikrobrowarów konstruują, negocjują i rekonfigurują działania strategiczne w toku bieżących praktyk organizacyjnych oraz relacji sieciowych. Przyjęto założenie, że w sektorze browarów rzemieślniczych strategizowanie ma charakter emergentny, a jego kształt wynika z ciągłych negocjacji pomiędzy aspiracjami przedsiębiorcy, ograniczeniami finansowymi, presją instytucjonalną oraz oczekiwaniami rynku.

Badanie ma charakter jakościowy i porównawczy. Zastosowano metodologię konstruktywistycznej teorii ugruntowanej, umożliwiającą wyprowadzanie kategorii teoretycznych bezpośrednio z materiału empirycznego. Materiał badawczy stanowią pogłębione wywiady z właścicielami i współwłaścicielami 27 browarów rzemieślniczych funkcjonujących w Polsce i na Ukrainie. Dobór przypadków miał charakter teoretyczny i celowy, a proces badawczy przebiegał iteracyjnie z wykorzystaniem zasady stałych porównań. Analiza obejmowała kodowanie otwarte, aksjalne i selektywne, prowadzone do osiągnięcia nasycenia teoretycznego oraz wyłonienia kategorii centralnej opisującej proces strategizowania.

W wyniku analizy zrekonstruowano pięć współzależnych wymiarów przedsiębiorczego strategizowania w badanym sektorze:

1. **Innowacyjność eksperymentalna** - przejawiająca się w ciągłym testowaniu nowych konfiguracji produktowych i technologicznych jako praktyce podtrzymującej widoczność rynkową i umożliwiającą adaptację do zmiennych trendów konsumenckich.

2. **Unikalność marki i narracja autentyczności** - konstruowana poprzez odwołania do rzemieślniczego etosu, lokalnej tożsamości i odróżnienia od produkcji masowej, pełniąc funkcję symbolicznego zasobu w relacjach z klientami i partnerami.
3. **Jakość jako etos działania** - funkcjonująca jako normatywna rama decyzyjna i źródło legitymizacji organizacyjnej w warunkach rosnącej konkurencji.
4. **Zakorzenie lokalne** - realizowane poprzez koncentrację dystrybucji, relacje z lokalną gastronomią oraz budowanie wspólnotowego wymiaru marki; stanowiące zarówno zasób ekonomiczny, jak i element tożsamości organizacyjnej.
5. **Relacyjna kooperacja** - obejmująca współpracę międzybrowarną i sieciową wymianę zasobów, umożliwiającą redukcję ryzyka oraz współtworzenie wartości.

Analiza wzajemnych relacji pomiędzy powyższymi wymiarami wskazuje, że strategizowanie przedsiębiorcze w mikrobrowarach ma charakter dynamicznie negocjowany. Działania strategiczne powstają poprzez sprzężenia zwrotne między eksperymentowaniem produktowym, interakcjami rynkowymi, ograniczeniami finansowymi oraz presją regulacyjną. Strategie nie funkcjonują jako stabilne konstrukcje, lecz jako rekonfigurowane układy praktyk dostosowywane do zmieniających się warunków otoczenia, w tym zdarzeń o charakterze systemowym (np. pandemia COVID-19, niestabilność gospodarcza, konflikty geopolityczne).

W wymiarze porównawczym wykazano, że różnice pomiędzy Polską a Ukrainą dotyczą przede wszystkim poziomu stabilności instytucjonalnej, percepcji ryzyka oraz zakresu dostępnych zasobów finansowych. W warunkach podwyższonej niepewności strategie ukraińskich browarów przyjmują bardziej elastyczny i relacyjnie zorientowany charakter. Jednocześnie w obu kontekstach dominują praktyki oparte na adaptacyjności, pragmatyzmie oraz stopniowej rekonfiguracji działań.

Wkład teoretyczny rozprawy polega na pogłębieniu rozumienia strategii jako praktyki w mikroskali organizacyjnej oraz na konceptualizacji przedsiębiorczego strategizowania jako procesu zakorzenionego sytuacyjnie i relacyjnie. Praca rozwija kategorię „emergentnego strategizowania sytuacyjnego”, integrując perspektywę strategy-as-practice z koncepcją przedsiębiorczości zakorzenionej i podejściem efektualnym. W wymiarze metodologicznym rozprawa demonstruje użyteczność konstruktywistycznej teorii ugruntowanej w badaniach porównawczych małych organizacji funkcjonujących w warunkach niepewności.

W wymiarze aplikacyjnym zidentyfikowano czynniki sprzyjające trwałości i odporności mikrobrowarów, w szczególności znaczenie dywersyfikacji kanałów dystrybucji, utrzymywania dyscypliny finansowej, budowania relacji sieciowych oraz ciągłego eksperymentowania produktowego jako mechanizmów adaptacyjnych.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość rzemieślnicza, strategia przedsiębiorcza, browary rzemieślnicze, teoria ugruntowana, niepewność, zakorzenienie lokalne, praktyki strategiczne.

Vasylyna Sepyk

